

C e m A k a Ő
G i z l i H a v a
M ü z e s i

CEM AKAŞ
GİZLİ HAVA
MÜZESİ

Can Çağdaş

Gizli Hava Müzesi, Cem Akaş

© 2022, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Altıkırkbeş, 1995

Can Yayınları'nda 1. basım: Ağustos 2022, İstanbul

Dizi editörü: Cem Alpan

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 44009

ISBN 978-975-07-5792-1

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750757921

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

CEM AKAŞ
GİZLİ HAVA
MÜZESİ

ÖYKÜ

♥can

Cem Akaş'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Sincaplı Gece, 2016

Y, 2018

19, 2020

7, 2020

Gitmeyecekler İçin Urbino, 2020

Zamanın En Kısa Hali, 2020

Olgunluk Çağı Üçlemesi, 2021

Tekerleksiz Bisikletler, 2022

CEM AKAŞ, 1968'de Mannheim, Almanya'da doğdu. İstanbul'da yaşıyor. Başlıca yapıtları: *Noktanın Kesişimleri Antolojisi* (1990), *7* (1992), *Suç ve Ceza* (1992), *Gizli Hava Müzesi* (1995), *Olgunluk Çağı Üçlemesi* (2001), *Gitmeyecekler İçin Urbino* (2007), *19* (2009), *Tekerleksiz Bisikletler* (2012), *Sincaplı Gece* (2016), *Y* (2018), *Zamanın En Kısa Hali* (2020).

www.cemakas.org

“Kendinizi taklit etmeye başladığınızda,
işiniz bitmiş demektir.”

Graham Green

İçindekiler

Bir Julio Cortazar: Van Der Graaf Generator Dinliyorduk	13
Bir Italo Calvino: Sana Gül Bahçesi Vaat Etmedim Hiç	31
Bir Donald Barthelme: Yazılamayacak Öykü	49
Bir Isaac Asimov: Akşam Ajansı	65
Bir Anthony Burgess: Geri Dönüşü Olmayan Öykü	71
Bir Jorge Louis Borges: "Kurgular"	87

BİR JULIO CORTAZAR:
VAN DER GRAAF GENERATOR
DİNLIYORDUK

*Yeryüzü haritalarının bireysel yaşamlar üstündeki etkileri
– Işıl iyi bir iş buluyor – Bilekteki garip dövme –
Paftaların dansı – Melih'le tanışma – Işıl patronuyla
yüzleşiyor – Anılar – Kurtarıcının balonu – Taş atmanın
yoruculuğu – Işıl kendini anlatmadığını sanıyor – İşte
sürpriz – Bir kamp anısı – Evdeki gelişmeler –
Uydurmanın zorluğu – Kapı açılıyor – Beklendik misafir.*

“I did not, no no I did not,
I truly did not choose it.”

V.D.G.G.

İstanbul’un en yeni haritası yirmi yıl önce yapılmıştı – yirmi yıl önce şehrin haritacıları, dur durak bilmeden büyüyen ve sonraki yıllarda çok daha hızlı bir şekilde yayılacak ve düğümlenecek olan bu yaratığı kağıt üzerinde saptamaktan vazgeçmiş, pes etmişti. Kabaran, çoğalan ve süregelen bir metastazla her yana yayılan hücrelerine çıplak gözle ürkmeden bakabilmek, ancak aptallık sınırındaki bir cesaretle mümkündü. Şehrin şu anki halini saptamak imkansız olsa gerekti – bir yıl içinde öyle kökten (ama çoğunlukla köksüz) değişiklikler oluyordu ki orada burada, “işte İstanbul’un haritası” diye ortaya çıkartacağınız belge, gözünüzün önünde gerçekliğinden, doğruluğundan, otoritesinden hızla çok şey yitirecekti. Anlaması zor olmayan bir yıldırımcılık unsuru.

Benim asıl şaşırtıcı bulduğum, bu hükmen yeniklik durumundan kurtulmak için Devletin kararlı bir çalışma başlatmış olmasıydı. Tapu Kadastro Başmüdürlüğü ile Yollar ve Haritalar Genel Müdürlüğü tarafından ortak

bir “İstanbul’u Saptama Komisyonu” kurulmuş ve bu bürokratik bünye, “mevcudun belgelenmesi ve değişikliklerin peyderpey kayıtlara geçirilmesi” görevini sonsuza dek yerine getirmek amacıyla çalışmaya koyulmuştu. Koyulmuş demek daha doğru olacak – bu iddialı proje, hele bizimkisi gibi kayıt özürlü bir kültürde, entropiye ve boşvermişliğe indirilen ağır ve modernist bir darbe olarak, yedi düvele duyurulmalıydı, törenler yapılmalı, kurdeleler kesilmeli ve herşey bir seçim yatırımı haline dönüştürülmeliydi bana kalırsa, ama –bu da çok şaşırtıcıydı– böyle yapılmadı. Sessiz sedasız başladı herşey.

Buna herhangi bir itirazım yoktu tabii. İnşaat mühendisliğinin üçüncü sınıfını bitirmiştim, yaz tatili başlamıştı, gereğinden çok boş zamanım ve gereğinden az param vardı; PTT Hastanesi’nin arkasındaki pek de gösterişli olmayan binaya iş görüşmesi için gittiğimde bütün beklentim, yaz boyunca beni fazla öldürmeyecek ve ev kirası, kitap ve “joint” paramı verecek ufak bir işti. Yorgun görünümlü, sürekli elindeki siyah çerçeveli gözlükle oynayan ama hiç takmayan, ince sol bileğinin (sağ bileği de inceydi elbette) iç tarafında küçük bir dövmesi olan, orta yaşlı olduğu izlenimi veren, başkasının sesini kullanıyormuş gibi konuşan bir adam görüştü benimle; nerede okuduğumu öğrendiğinde, pek az kadının inşaat mühendisliğini seçtiğini söyledi, benim nedenlerimi sordu. Yeni doğan bir bebek hakkında ilk sorulan soru “kız mı erkek mi?” dir ya, cinsiyetin bu dünyada ne kadar belirleyici olduğunu daha iyi ne gösterebilir, inşaatı neden seçtiğimin sorulması da bir o kadar klasik bir soru haline gelmişti benim için. Yedekte beklettiğim ve duruma göre kullandığım birkaç klasik yanıt vardı tabii, ama o gün nedense en *risqué* ve burnu havada olanını vermek için dürtüklendim: “Fallik sembol olmayan binalar yapmak için.” Görüşme orada bitmeliydi, bitmedi – yarım saat kadar sonra

binadan çıkıp Kadıköy minibüslerine doğru yürümeye başladığımda, beklediğimden yüksek bir maaşım ve ne kadar garip olduğuna karar veremediğim bir işim vardı.

Bir yanıyla yeterince mantıklıydı benden beklenen: Her gün, bana verilen paftanın gösterdiği bölgeye gidecek, paftada gözükmeyen yapı ve yolları işaretleyecek, düzeltilmiş paftayı ertesi sabah teslim edip yeni bir pafta alacaktım. Bütün bu paftalar daha sonra Ana Merkezde bilgisayara girilecek ve “master plan” oluşturulacaktı. Benim konumumda yüz-yüz elli kişi olmalıydı Anadolu yakasında çalışan, ama komisyonun bu taraftaki merkezine gidip geldiğim onca zaman boyunca, beş-altı kişi dışında kimseyle karşılaşmadım. Görevimin ikinci bir bölümü daha vardı: Paftada gözüken ama artık var olmayan yapılar söz konusu olduğunda, çoğu zaman, yapılmış olan değişikliği işlemem isteniyordu yalnızca – yol geçiyorsa yolu, yeni bir apartman dikilmişse onu işaretliyordum. Ama her zaman değil – bazen teslim ettiğimin ertesi günü, bazı kırmızı işaretlerle geri veriliyordu pafta; şu anki halinin “kabul edilemez” olduğu anlamına geliyordu bu, değişimi saptamanın ötesinde birşey yapmam bekleniyordu. Tam olarak ne beklendiği bana hiçbir zaman söylenmedi; aynı pafta üzerinde beş gün uğraşmak zorunda kaldığım oldu, tutturana kadar. İşimde ustalaştıkça şunu anladım: Bazen paftanın o kısmının ilk halinde olduğu gibi kalması isteniyordu, bazense şu anki durumla kağıt üzerinde vaktiyle saptanmış durum arasında bir tür uzlaşma, bir karışım yaratmam ya da tümüyle yeni birşey üretmem gerekiyordu. Önceleri kırmızılı paftalar geri geldiğinde ilk adım olarak işaretli bölümleri kafadan eski hallerine döndürüyordum, tekrar geri gelirse oynamaya başlıyordum; sonra sonra, elim alıştııkça ve ne istendiğini, istenebileceğini daha iyi hisseder oldukça, buna gerek duymaz oldum – tek katlı, üç odalı, bahçeli evin yıkılıp

yerine on iki katlı Medine Apartmanı'nın dikildiğini ve eskiden bahçe olan yerden şimdi Çolak İsmail Sokağı'nın geçtiğini görünce, paftanın üzerine sekiz katlı Kerbela Apartmanı'nı işleyip sokağın adını Kuşuçmaz'a çevirdim. Yaptığım değişiklik sessizce onaylandı.

Bütün onay ve itirazlar sessizdi zaten. Temmuzun sonlarına doğru, yaptığım işe zeka oyunu –sanat eseri arası bir gözle bakar hale gelmişim– özellikle yaratıcı bir buluş yaptığımı düşündüğüm zaman hiçbir övgü almak, gözlüğü elinde adamın, beni gördüğünde hafifçe gülümseyecekmiş gibi kıvrılan ağzından performansıyla ilgili tek bir söz duymamak, hevesimi kırmaya başlamıştı. Ama dalga geçmeme hiç izin verilmiyordu – ben daha iyi işler çıkardıkça, benim için konulan standart yükseliyordu; çok iyi olabileceğimi gösterir göstermez, çok iyi olmayı sürdürmek zorunda bırakılmıştım.

Bir gün Küçükalyalı'da, Şemsettin Günaltay Caddesi'nin altında kalan mahallede çalışıyordum. Denize doğru inen Mürevvîh Sokak'ta ilerliyordum, ufak değişiklikleri hızlı hızlı not ederek. Sokağın Çam Sokak'la kesiştiği yerde, yolun kenarında, dört çocuk bilye oynuyordu – hemen öteden geçen banliyö treni dikkatlerini hiç mi hiç dağıtmıyordu. Tren gittikten sonra karşıya geçtim – tren yolunun öbür yanında Musavat Sokağı başlıyordu, paftada gözüküyordu bile, o yüzden işim biraz uzun sürdü. Minibüs caddesine gitmek için geri dönerken bilye oynayan çocuklar hala oradaydı; yanlarından ilk geçtiğimde bana ve elimdeki defter kaleme dik dik bakan çocuk –10-12 yaşlarında, parlak gözlü, düz kahverengi saçlı, beyaz tenli birşey– ben demiryolunun taşları üzerinde ayağımı burkarak ve sandaletlerimin ince tabanının altında taşları hissederek yürürken, Abla sen yazar mısın? diye sordu.

Hayır, haritacıyım.

Ama burası okyanus değil ki.

Ben kara haritacısıyım. Annen baban seni arabayla uzak yerlere götürmüyor mu?

İzmir'e gittim ben, daha küçüktüm o zaman ama –eliyle gösteriyor– dört yaşındaydım.

Kim kullanıyordu arabayı?

Annem bilmiyor ki.

Baban öğretmiyor mu?

Bi dakika, dedi küçük işaretparmağını havaya kaldı-
rarak – tam değil ama, beli hizasına kadar. Oynama sırası
ondaydı. Musavat Sokağı'na baktım – buraya bir altgeçit
yapılsa iyi olurdu.

Ben roman yazıyorum, dedi yanıma dönerek.

Adın ne senin?

Uzay Çocukları.

Hayır, senin adın ne?

Melih.

Romanında Voltranlılar da var mı?

Avucunu kafasının üstüne yapıştırdı – belli ki saç-
malamıştım.

Hayır, bunlar Aztekli iki çocuk, Fitka'yla Metket,
uzaylılar onları kaçırıyor, ama onlar sonunda kaçıp dün-
yayı kurtarıyorlar.

Bana bakmayı sürdürerek başını biraz eğdi, bir taşı
hafifçe tekmeledi, güldü. İşte tam o anda üç görüntü üst
üste canlandı kafamda: Demiryolu taşlarının arasında bil-
yesini ararken ayağı takılan Melih ve bir saniye sonra, te-
kerleklerinden fren kıvılcımları saçarak ona çarpacak
olan tren; parke taşlı bir altgeçit, önünde arabaların gir-
mesini engellemek için dikilmiş, paslı demir çubuklar,
girişteki “Melih Geçidi” yazısı, gece, sokak lambasının ışı-
đı, sidik kokusu; geçidin öbür tarafında bisikletiyle hızla
gelen ve mazgalları çaprazlama geçmeye çalışırken duva-
ra çarpan kız çocuğu, öğle sıcağı.

Güneşli bir Mayıs günü Café P.'de espresso içerek Eđer Bir Kış Gecesi Bir Yolcu'yu okuyan Massimo Benetti, kitabı bitirdiğinde neredeyse kederli bir şekilde iç çekti, ardından, sanki elinden birşey gelmezmiş gibi gülümsedi: Italo Calvino'yu öldürmesi gerekecekti.

Gizli Hava Müzesi 1995'te ilk yayımlandığında Cortázar, Calvino, Barthelme, Asimov, Burgess ve Borges tarafından yazılmış altı öyküden oluşan bir derleme gibi sunuldu; yazarının adı kitabın hiçbir yerinde geçmiyordu. Barthes haklı mıydı: "Yazar" ölmüş müydü, yoksa metin gidip yazarını bulacak mıydı? Okurlar, *Gizli Hava Müzesi*'nin gerçek yazarını kısa sürede saptadı, kitabın yedi yıl sonraki baskısı da yazarının adı altında yapıldı.

Gizli Hava Müzesi, nasıl gizlendiğine bakarak yazarı görünür kılmanın yollarını araştırıyor.

#oyun #taklit #yazarlık #gizliörgütler #rüya #gerçek #cortazar
#calvino #barthelme #asimov #burgess #borges

 can

canyayinlari.com | [f](#) | [@](#) | [t](#) canyayinlari

öykü

ISBN 978-975-07-5792-1

9 789750 757921